

การพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้โดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อพัฒนา ศักยภาพนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
A MODEL DEVELOPMENT OF LEARNING BY INTEGRATION OF THE SUFFICIENCY
ECONOMY PHILOSOPHY FOR POTENTIAL DEVELOPMENT OF STUDENTS IN
THE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF THE NORTHEASTERN REGION

Corresponding author

chamroenrat_chi@vu.ac.th

จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์¹

Chamroenrat Chitchirachan¹

Received: November 1, 2019

Revised: November 23, 2019

Accepted: December 3, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนา ศักยภาพนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยบูรณาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (3) เพื่อตรวจสอบ ยืนยันรูปแบบ นำรูปแบบไปทดลองใช้และประเมินความพึงพอใจของ นักศึกษาต่อรูปแบบการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ (1) ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (2) สร้างและพัฒนารูปแบบด้วยการจัดกลุ่มสนทนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คนและมีการประเมินรูปแบบ (3) ตรวจสอบการนำ รูปแบบไปสู่การปฏิบัติโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.974 นำแบบสอบถาม จำนวน 398 ฉบับ ไปถามนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 398 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 279 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 70 และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล (4) ยืนยันรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน (5) บูรณาการรูปแบบและนำรูปแบบไปทดลองใช้กับนักศึกษา โดยมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง รวมทั้งมีการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบผลการวิจัยพบว่า

1. เนื้อหาของรูปแบบการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญ 8 ประการ ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ทักษะวิชาชีพและประเด็นสำคัญด้านการเรียนรู้เชิงวิพากษ์วิจารณ์และนวัตกรรมด้านการ เรียนรู้การดำเนินชีวิตและอาชีพด้านการเรียนรู้สารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีด้านการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมด้านการเรียนรู้ทักษะ การนำแนวปฏิบัติที่ดีสู่การปฏิบัติด้านการเรียนรู้ทักษะการประเมินตนเอง และด้านการเรียนรู้ทักษะการพัฒนาวิชาชีพ
2. รูปแบบที่สร้างและพัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) แนวคิดทฤษฎี (2) หลักการและเหตุผล (3) วัตถุประสงค์ (4) สาระสำคัญของรูปแบบครอบคลุมเนื้อหา 8 ประการ ดังกล่าว (5) แนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ และ (6) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติซึ่งมีผลการประเมินความเหมาะสมหลังจัดกลุ่มสนทนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากหากพิจารณารายประเด็นพบว่าวัตถุประสงค์ของรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรกและเงื่อนไขการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ส่วนด้าน สาระสำคัญของรูปแบบ พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้านพบว่าด้านการเรียนรู้ ทักษะการประเมินตนเองมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก และด้านการเรียนรู้เชิงวิพากษ์วิจารณ์และ นวัตกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย

¹รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

3. ผลการตรวจสอบ ยืนยันรูปแบบและนำรูปแบบไปทดลองใช้ รวมทั้งมีการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบ พบว่า

3.1 รูปแบบซึ่งมีการตรวจสอบโดยนำแบบสอบถามไปถามนักศึกษาศาสนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 279 คน พบว่า มีความเหมาะสม (Propriety) มีความเป็นไปได้ (Feasibility) และมีความเป็นประโยชน์ (Utility) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากหากพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าเงื่อนไขการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก และสาระสำคัญของรูปแบบด้านการเรียนรู้ทักษะวิชาหลักและประเด็นสำคัญ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย

3.2 รูปแบบได้รับการยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเห็นด้วย ร้อยละ 100%

3.3 รูปแบบซึ่งได้นำไปทดลองใช้กับนักศึกษา จำนวน 27 คน พบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายข้อพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก 2 หัวข้อ คือ (1) การนำเสนอประวัติความเป็นมาและสาระสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (2) ภาพรวมของการเรียนรู้โดยอาศัยรูปแบบการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและหัวข้อการนำเสนอหลักการและเหตุผลของรูปแบบการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับสุดท้าย

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนรู้, ศักยภาพนักศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to study the important principles of learning integrated with Sufficiency Economy Philosophy (SEP) for students' potential development, (2) to construct and develop the model, (3) to check, to confirm and to experiment the model. The research methodology was of 5 stages of (1) studying the documents, research and interviewing the experts, (2) constructing the model, (3) checking the propriety, feasibility and utility of the model by using the questionnaires with reliability of 0.974 to have 279 students out of 398 or 70 % response, (4) confirming the model, (5) integrating and experimenting the model with students, the pretest and posttest were done with students' satisfaction.

The research findings were as follows:

1. The 8 contents of the learning model integrated with SEP for students' potential development covering (1) core subjects and themes, (2) critical learning and innovation, (3) life and career, (4) information, media, and technological skills, (5) learning environment skills, (6) the best practice for skill implementing, (7) self-assessment learning, and (8) professional development.

2. The components of the model consisting of (1) the concepts and theories (2) rationale (3) objectives (4) main issues covering 8 components as such (5) implementation and (6) conditions of implementation scrutinized by 7 experts as a whole in high level. If considering each, it was found that firstly the objectives of the model with high level and finally, the conditions of implementation with high level. If considering the main

components, it was found that the self-assessment learning with high level in the first category, and critical learning and innovation skills with high level running in the last.

3. The results of checking, confirming, experimenting and evaluating students' satisfaction, it was found that

3.1. to check the model by assessing the propriety, feasibility and utility of the model, it was found that they were all in high level. If considering each of issues, the conditions of implementation was firstly with propriety, feasibility and utility in high level and the implementation and also the components of core subjects and themes were finally with propriety, feasibility and utility in high level.

3.2. the result of confirming the model by 5 connoisseurs was 100%.

3.3. the results of experimenting the model, it was found that students' pretest and posttest learning potential was statistically significant at 0.05.

3.4. the result of evaluating the students' satisfaction, it was found that as a whole in the highest level especially of history of SEP and its details and learning based on SEP, and finally rationale of learning integrated with SEP also in highest level

Keywords: Learning Model, Student Potentiality, Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

การเรียนรู้เป็นวิธีการหรือกระบวนการในการแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับสรรพสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมนุษย์ ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองและสังคมให้มีการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ พัฒนาศักยภาพ พัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญ สร้างเจตคติ สร้างความรู้สึกที่ดี รวมทั้งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขอยู่ตลอดเวลา ดังที่ราชบัณฑิตยสถาน หรือปัจจุบันคือราชบัณฑิตยสภา (Office of Royal Society, 2012, p.324) ได้ให้คำจำกัดความของการเรียนรู้ว่าเป็นวิธีการหรือกระบวนการที่บุคคลใช้ในการสร้างความหมายของข้อมูลรวมทั้งสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่รับเข้ามาทางประสาทสัมผัสให้เกิดเป็นความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ ความรู้สึกและพฤติกรรมที่พึงประสงค์และการเรียนรู้ย่อมเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ จากประสบการณ์และการฝึกหัด อบรมบ่มนิสัยทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การเรียนรู้ดังกล่าวมีสาระสำคัญดังที่ศูนย์วิจัยนโยบายแห่งภาคพื้นแปซิฟิก (Pacific Policy Research Center, 2010, p.1-25) ได้เสนอไว้มีสาระครอบคลุม (1) ด้านวิชาหลักเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ผูกกับประเด็นสำคัญเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง อีกทั้งด้านความรู้ในสิ่งที่พบเห็น (2) ด้านวิพากษ์วิจารณ์และนวัตกรรมอันเป็นวิธีการหรือกระบวนการที่จะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม (3) ด้านการดำเนินชีวิตและอาชีพ (4) ด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (5) ด้านสิ่งแวดล้อม (6) ด้านการนำแนวทางที่ดีสู่การปฏิบัติ (7) ด้านการประเมินตนเองและ (8) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ

นอกจากนั้นไรเมอร์ส (Reimers, 2014, p.1) ซึ่งเป็นศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) ก็ได้สนับสนุนการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องนำมาพัฒนานักศึกษา ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จทางด้านศักยภาพหรือการดำรงชีวิตอยู่ในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากมีระบบการแข่งขันอันอาจก่อให้เกิดเป็นปัญหาความยุ่งยากตามมา เพราะการแข่งขันในปัจจุบันมีพื้นฐานมาจากวิธีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การสร้างความร่วมมือร่วมใจ (Collaboration) ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills) และการคิดสร้างสรรค์ (Creativity) อีกทั้งมีทักษะที่จำเป็นได้แก่ทักษะชีวิตที่จะพัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต อันเป็นวิธีการหรือกระบวนการเรียนรู้ที่นักศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ของโลกโดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์

ยีนดีสุข(Pimpan Dechakup and Payoa Yindeesuk, 2015, p.43-44) ที่ได้เสนอแนวคิดสนับสนุนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ว่าการเรียนรู้ หากนำมาบริหารจัดการ ก็จะเป็นการสร้างคนให้มีสติปัญญาเพื่อเป็นพลังสร้างชาติเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งกว่าทรัพยากรวัตถุหรือแร่ธาตุใด ๆ และเน้นว่าทรัพยากรวัตถุหรือแร่ธาตุเมื่อก่อนมีความสำคัญมาก แต่ปัจจุบันทรัพยากรบุคคลมีความสำคัญยิ่งกว่าดังนั้นจึงมุ่งผลิตหรือพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีสติปัญญาโดยเน้นที่รูปแบบของการเรียนรู้ได้แก่ (1) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (2) การศึกษาผ่านปวงชน (3) การศึกษาที่มีความร่วมมือจากชุมชน (4) การเรียนวิธีการเรียนรู้ (5) การเรียนรู้แบบร่วมมือและรวมพลัง

การเรียนรู้อันเป็นวิธีการหรือกระบวนการเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษายังมีปัญหาคือมีความคาดเคลื่อน ขาดทักษะหรือขาดเจตคติ ขาดความรู้ลึกที่ตี รวมทั้งพฤติกรรมที่ขาดความพอเพียงในความรู้ ความเข้าใจ ขาดเหตุผลและขาดการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ที่สำคัญคือขาดเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรมจริยธรรมสำหรับกำกับกาย วาจาและใจ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาซึ่งหากได้มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการหรือผสมผสานเชื่อมโยงองค์ความรู้หรือการเรียนรู้อย่างสอดคล้องกันเป็นระบบ ทั้งสาระและกิจกรรมการเรียนการสอน (ราชบัณฑิตยสถาน, Office of Royal Society, 2012, p.293) อีกทั้งมีการปฏิบัติให้เกิดการเชื่อมโยงกันอย่างสมบูรณ์ ก็จะสื่อให้เห็นว่าเป็นการนำเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมจริยธรรมมาเป็นพื้นฐานสำคัญนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพนักศึกษาให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เป็นผู้เรียนรู้อย่างพอเพียง เป็นผู้มีเหตุผล เป็นผู้สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยมีเงื่อนไขความรู้คือรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และมีเงื่อนไขคุณธรรมจริยธรรมคือซื่อสัตย์สุจริต สติปัญญา ขยัน อดทน แบ่งปัน สำหรับเป็นเงื่อนไขกำกับกาย วาจาและใจ

จากความสำคัญของการเรียนรู้ที่เป็นวิธีการหรือกระบวนการในการสร้างความหมายของข้อมูลและสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ นักศึกษา ซึ่งเน้นวิธีการหรือกระบวนการพุทธิปัญญาหรือเงื่อนไขความรู้คือรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวังในการใช้ความรู้ในวิชาหลักและประเด็นสำคัญ ความรู้ที่จะวิพากษ์วิจารณ์นำไปสู่การสร้างสรรค์สังคม เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เน้นเงื่อนไขคุณธรรมจริยธรรมประกอบกันอันเป็นการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ คือ นักศึกษาให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ดังกล่าวจะเน้นการเรียนรู้หากมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการอย่างกลมกลืนกันเพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ย่อมจะก่อให้เกิดการพัฒนาวิธีการหรือกระบวนการที่นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพนักศึกษาอย่างชัดเจนซึ่งคาดหวังว่าจะได้รูปแบบการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาศาสนาบัณฑิตศึกษาคณะวันออกเฉียงเหนืออย่างเป็นทางการบูรณาการซึ่งจะมีการศึกษาวิจัยในรายละเอียดต่อไป

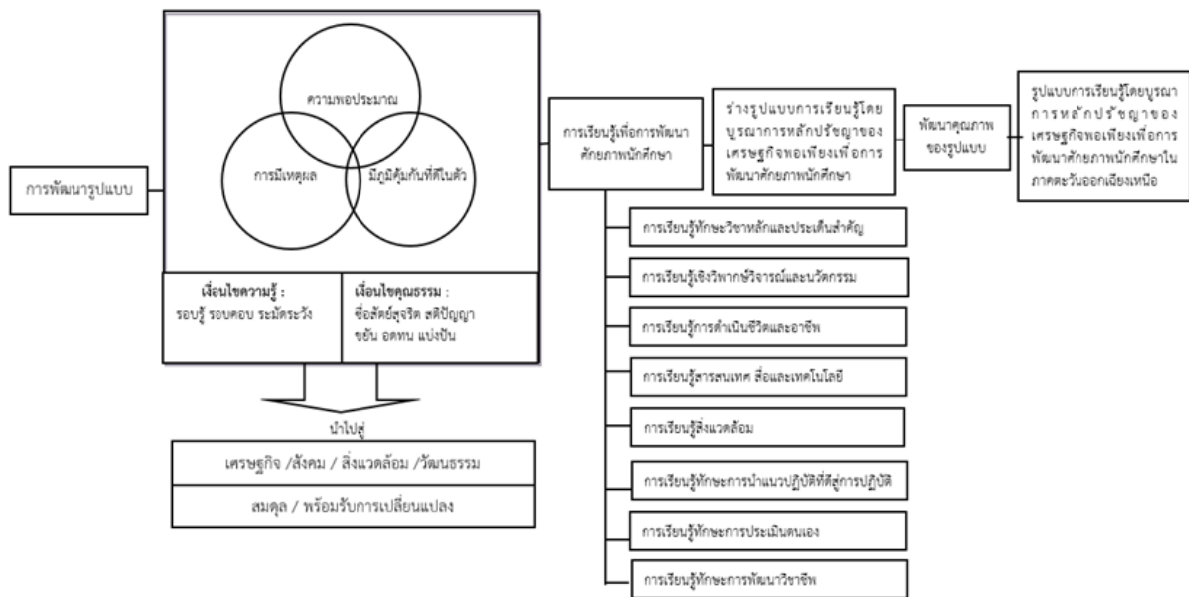
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักการสำคัญของการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบเพื่อตรวจสอบ ยืนยันรูปแบบและนำรูปแบบไปทดลองใช้และประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร โดยเฉพาะเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (Office of Higher Education Commission (OHEC), 2014, p.66) เกี่ยวกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เอกสารของภาคีพัฒนาทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (The Partnership for 21st Century Learning) หรือเรียกว่า P21 (Wikipedia, 2016,p.1-9) เอกสารของปริยานุช ธรรมปิยา (Priyanut Dharmapiya,2014, p.1-36) เกี่ยวกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เอกสารของอเวรี่และเบิร์กสไตเนอร์ซึ่งเป็นบรรณาธิการ

(Avery and Bergsteiner (Editors), 2016, p.3-14) ที่กล่าวถึงวิธีการคิดแบบพอเพียง เป็นต้น ซึ่งได้นำมาสังเคราะห์จัดทำเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา หลักการของการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ นำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นการนำผลจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นรูปแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบ ได้แก่ (1) แนวคิดทฤษฎี (2) หลักการและเหตุผล (3) วัตถุประสงค์ (4) สารสำคัญของรูปแบบ (5) แนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ และ (6) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ หลังจากนั้นจึงได้นำรูปแบบที่สร้างขึ้นมาพัฒนาด้วยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาปรับปรุง และพิจารณาประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบโดยการนำรูปแบบที่ผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน แล้วไปสู่การปฏิบัติ ดำเนินการโดยการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีการสร้างเครื่องมือซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน มีการพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโครงสร้าง รวมทั้งสำนวนภาษา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.6-1.00 หลังจากนั้นจึงนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักศึกษาซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและได้นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's α Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.726-0.912 และรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.974 นำแบบสอบถาม จำนวน 398 ชุด ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาสถาบันนวมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 398 คน ได้รับคืนมา 279 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 70 % และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 การยืนยันรูปแบบดำเนินการโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ เป็นผู้ยืนยันรูปแบบด้วยการนำผลการวิจัยตามขั้นตอนที่ 3 ซึ่งเป็นผลของความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ มาจัดทำเป็นแบบยืนยันเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย หลังจากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์โดยกำหนดค่าร้อยละของการยืนยันตั้งแต่ 80 % ขึ้นไปพร้อมทั้งข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการปรับปรุงรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 5 การนำรูปแบบไปทดลองใช้กับนักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ชั้นปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 27 คน ในการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) ซึ่งเป็นการแบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งกลุ่มประชากรออกเป็นกลุ่มย่อยก่อนแล้วจึงสุ่มบางกลุ่มมาศึกษา (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, Puangrat Taweerat, 2000, p.89-90) จึงได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 3 จำนวน 27 คน ซึ่งมีการทดสอบก่อนการเรียนรู้ (Pretest) และทดสอบหลังการเรียนรู้ (Posttest) มีการทดสอบความเป็นปกติของข้อมูล ก่อนที่จะทำการเปรียบเทียบข้อมูลของคะแนนทดสอบก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ เพื่อคัดเลือกสถิติที่เหมาะสมสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนโดยได้ทดสอบความเป็นปกติของข้อมูล ด้วยสถิติ Shapiro-Wilk (Ghasemi and Zahediasl, 2012)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ประเด็นสำคัญของการวิจัยที่มีเนื้อหาของการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุม 8 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการเรียนรู้ทักษะวิชาหลักและประเด็นสำคัญ (2) ด้านการเรียนรู้เชิงวิพากษ์วิจารณ์และนวัตกรรม (3) ด้านการเรียนรู้การดำเนินชีวิตและอาชีพ (4) ด้านการเรียนรู้สารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (5) ด้านการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม (6) ด้านการเรียนรู้ทักษะการนำแนวปฏิบัติที่ดีสู่การปฏิบัติ (7) ด้านการเรียนรู้ทักษะการประเมินตนเอง และ (8) ด้านการเรียนรู้ทักษะการพัฒนาวิชาชีพ

2. ผลจากการสร้างและพัฒนารูปแบบพบว่าการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิได้ข้อสรุปว่ารูปแบบมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ (1) แนวคิดทฤษฎี (2) หลักการและเหตุผล (3) วัตถุประสงค์ (4) สาระสำคัญของรูปแบบครอบคลุม 8 ด้าน ซึ่งมีการบูรณาการเข้ากับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (5) แนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติและ (6) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีผลประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน โดยภาพรวมพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายประเด็นพบว่าวัตถุประสงค์ของรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรกและเงื่อนไขการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ส่วนด้านสาระสำคัญของรูปแบบพบว่าโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเรียนรู้ทักษะการประเมินตนเองมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก และด้านการเรียนรู้เชิงวิพากษ์วิจารณ์และนวัตกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย

3. ผลการตรวจสอบ ยืนยันรูปแบบและนำรูปแบบไปทดลองใช้ รวมทั้งมีการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบ พบว่า

3.1 ผลการตรวจสอบการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ โดยสอบถามนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 279 คน พบว่า โดยภาพรวมรูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าเงื่อนไขการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก และสาระสำคัญของรูปแบบด้านการเรียนรู้ทักษะวิชาหลักและประเด็นสำคัญมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย

3.2 ผลการยืนยันรูปแบบพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิที่ยืนยันโดยเห็นด้วยร้อยละ 100%

3.3 ผลการนำรูปแบบไปทดลองใช้ พบว่าโดยภาพรวมศักยภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ก่อนเรียนมีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับปานกลาง หลังเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าด้านการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพการดำเนินชีวิตและอาชีพ ในภาพรวมก่อนเรียน มีศักยภาพการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง และหลังเรียนมีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับมาก หากพิจารณารายข้อพบว่าก่อนเรียนมีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคือความสามารถใช้ความรู้ในวิชาหลักและประเด็นสำคัญต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตและการประกอบสัมมาชีพที่ก่อให้เกิดความมั่นคงแก่ตนเองมีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับปานกลาง เป็นลำดับแรก และมีศักยภาพความสามารถนำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างชัดเจนอยู่ในระดับปานกลางเป็นลำดับสุดท้าย ส่วนหลังเรียนมีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับมากเรียงตามลำดับคือความสามารถใช้ความรู้ในวิชาหลักและประเด็นสำคัญต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตและการประกอบสัมมาชีพที่ก่อให้เกิดความมั่นคงแก่ตนเอง มีศักยภาพการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก และความสามารถนำความรู้ในวิชาหรือประเด็นสำคัญที่กำลังศึกษาหรือศึกษามาแล้วมาสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์อันจะนำมาซึ่งการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวมีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย

ส่วนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพในวิชาชีพ โดยภาพรวมก่อนเรียนมีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับปานกลาง และหลังเรียนมีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับมากหากพิจารณารายข้อพบว่า ก่อนเรียนมีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับปานกลางตามลำดับ คือความสามารถชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนเพื่อสร้างความตระหนักรู้วัฒนธรรมของการประกอบอาชีพ มีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับปานกลางเป็นลำดับแรก และสามารถประกอบสัมมาชีพโดยพยายามนำสิ่งแวดล้อมมาหมุนเวียนใช้ อีกทั้งหาวิธีการชดเชยด้วยการปลูกทดแทน มีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับปานกลางเป็นลำดับสุดท้าย ส่วนหลังเรียนมีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ความสามารถชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนเพื่อสร้างความตระหนักรู้วัฒนธรรมของการประกอบอาชีพมีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับมากเป็นลำดับแรก และความสามารถประกอบสัมมาชีพโดยพยายามนำสิ่งแวดล้อมมาหมุนเวียนใช้ อีกทั้งหาวิธีการชดเชยด้วยการปลูกทดแทน มีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย และในการทดสอบสมมติฐานพบว่าศักยภาพการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนของนักศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาหลังการทดลองพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะอยู่ในระดับมากที่สุด 2 หัวข้อ ได้แก่ (1) การนำเสนอประวัติความเป็นมาสาระสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (2) ภาพรวมของการเรียนรู้โดยอาศัยรูปแบบการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาส่วนหัวข้อการนำเสนอหลักการและเหตุผลของรูปแบบการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับสุดท้าย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยโดยเฉพาะวัตถุประสงค์ของรูปแบบซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรกอาจเป็นเพราะว่าการตั้งหรือกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ในรูปแบบของการเรียนรู้โดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาว่าเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ อันเป็นศักยภาพความสามารถ หรือภาวะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาซึ่งได้รับการพัฒนาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และในวัตถุประสงค์ของการวิจัยก็มีคำสำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิบัติคือคำว่าศักยภาพ ความสามารถ รวมทั้งภาวะสร้างสรรค์การเรียนรู้ของนักศึกษา การพัฒนาการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ ความสามารถของนักศึกษาถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะนักศึกษาอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน จำเป็นต้องมีการศึกษา มีการฝึกฝนอบรม เพื่อให้ตนเองมีศักยภาพ มีความสามารถซึ่ง ทุกภาคส่วนถือว่าเป็นอุดมการณ์สูงสุดของการจัดการศึกษาที่มุ่งให้มีกระบวนการ

เรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข (Pimpan Dechakup and Payoa Yindeesuk, 2015, p.4) ที่กล่าวว่าอุดมการณ์ของการจัดการศึกษาคือการทำให้มีการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต อันถือว่าเป็นกุญแจสำคัญ ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อการปรับตัวให้อยู่ในท้องถิ่น ประเทศชาติ อาเซียน และระดับโลก การเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมถึงการแสวงหาความรู้ การใฝ่เรียนรู้ การรู้เขา รู้เรา เข้าใจผู้อื่น รวมทั้งเข้าใจโลกกว้าง เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน กล่าวคือยิ่งนักศึกษาโดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นใดหากมีการเรียนรู้ อันเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตแล้ว ก็จะเป็นการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพ ความสามารถของตนเอง และนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างสรรค์สังคม ประเทศชาติหรือของโลกดังนั้นผู้ทรงคุณวุฒิจึงพิจารณาเห็นว่าวัตถุประสงค์ของรูปแบบย่อมมีความสำคัญจึงได้พิจารณาเห็นว่ารูปแบบที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์มีความเหมาะสมมากที่สุด

รูปแบบมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากนั้น หากพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าเงื่อนไขการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ นักศึกษาพิจารณาเห็นว่ามีเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษามีมุมมองว่าการปฏิบัติเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก โดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วยความพอเพียง ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวโดยมีเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรมจริยธรรมซึ่งมีการบูรณาการกับการเรียนรู้ โดยนำไปสู่การปฏิบัติถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมีประโยชน์ต่อนักศึกษา จึงมีความคิดเห็นว่าการนำรูปแบบที่ประกอบด้วยสาระสำคัญของหลักปรัชญาที่มีการบูรณาการกันดังกล่าวไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ย่อมเพิ่มพูนการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาเป็นอย่างมาก ประเด็นการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ จึงสอดคล้องกับผลการวิจัยของวาริรัตน์ แก้วอุไรและคณะ (Wareerat Kaewurai and Others, 2011, p.13-30) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบและมีหลักการในการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ คือ (1) นำไปจัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้โดยกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากผู้เรียนโดยผู้เรียนต้องสร้างความรู้ด้วยตนเอง (2) นำไปสู่การปฏิบัติเป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเน้นให้เกิดการสะท้อนสิ่งที่คิด สิ่งที่แก้ไขปัญหา (3) นำไปสู่การปฏิบัติโดยผู้เรียนได้พัฒนาทักษะที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ (4) นำไปสู่การปฏิบัติโดยนำไปจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ (5) นำไปสู่การปฏิบัติโดยการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ คือ ความดีโดยผู้เรียนมีจิตวิญญาณของความเป็นครูตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเก่งโดยเป็นผู้มีปัญญา มีความรอบรู้ในศาสตร์ด้านการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีทักษะที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ ได้แก่ทักษะการวิเคราะห์ การสังเคราะห์การประเมิน การแก้ไขปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพ ส่วนในด้านความสุขโดยเป็นผู้ที่มีกระบวนการเรียนรู้ และมีความรู้ตลอดชีวิต มีกระบวนการสืบเสาะความรู้ และความใฝ่รู้ ย่อมนำมาซึ่งความสุข

เพื่อสนับสนุนผลการวิจัยที่พบว่าด้านการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านวิชาหลักและประเด็นสำคัญ ซึ่งนักศึกษาพิจารณาเห็นว่ารูปแบบการเรียนรู้มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของภรณ์ทิพย์ ภิมรัมย์รัตน์ (Kannika Bhiromrat, 2010, p.1-91) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบประเด็นความสอดคล้องในแง่ที่ว่าเมื่อนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับสูงหรืออยู่ในระดับมากแล้ว ก็ย่อมจะแปลความหมายว่าแบบหรือรูปแบบการดำรงชีวิตมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมยิ่ง อีกทั้งข้อเสนอแนะของนักศึกษาที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการรณรงค์ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปพัฒนาศักยภาพของ

ตนเองนั้น ย่อมมีความสมเหตุสมผลอย่างยิ่ง นอกจากนั้นยังได้พบว่า (1) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับสูง หรือระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมหาวิทยาลัย ราชภัฏพบว่านักศึกษาทุกมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีระดับความรู้อยู่ในระดับสูงหรือมาก (2) มีระดับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับสูงหรือมาก เมื่อพิจารณาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าด้านความพอประมาณ นักศึกษามีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านความมีเหตุผล นักศึกษามีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงหรือมาก และด้านการมีภูมิคุ้มกันนักศึกษามีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงหรือมาก และมีประเด็นสำคัญคือนักศึกษามีความคิดเห็นต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้าน (1) การดำรงชีวิตประจำวัน ควรมีการเก็บออมเงิน การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย การใช้ทรัพยากรทุกอย่างอย่างประหยัดและรู้คุณค่าการประยุกต์ใช้ของเก่าให้กลับมาใช้ได้อีกครั้ง (2) การเรียนการสอนโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยควรมีการจัดทำหลักสูตรการเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีการสอดแทรกเศรษฐกิจพอเพียงในทุกรายวิชา มีการจัดตั้งชมรมเศรษฐกิจพอเพียง มีการฝึกปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ (3) ด้านการณรงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิต ควรมีการทำสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ในมหาวิทยาลัย ควรจัดการอบรมให้ความรู้ทั้งในภาคทฤษฎีภาคปฏิบัติและควรมีการจัดนิทรรศการเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

ผลการวิจัยด้านการเรียนรู้ทักษะวิชาหลักและประเด็นสำคัญนั้น ยังสอดคล้องกับแนวความคิดของไพฑูริย์ สินลารัตน์ (Pitoon Sinlarat, 2011, p.85-87) ที่เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยสู่ความสำเร็จว่าถ้าจะให้ได้นักศึกษาที่มีคุณสมบัติในด้านคุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ การวิเคราะห์เชิงตัวเลข เป็นต้น จำเป็นต้องมีการฝึกปฏิบัติจริงโดยยกตัวอย่างการจัดตั้งชมรม มีการฝึกปฏิบัติ มีการจัดทำหลักสูตร เป็นต้น ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการวิจัยของกรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (Kannika Bhiromrat, 2010, p.1-91) อีกเช่นกันที่วิจัยพบว่านักศึกษานอกจากจะเห็นความสำคัญของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำรงชีวิตแล้ว ยังเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยควรมีการจัดทำหลักสูตรการเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีการสอดแทรกเศรษฐกิจพอเพียงในทุกรายวิชา มีการจัดตั้งชมรมเศรษฐกิจพอเพียง มีการฝึกปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอีกทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเบรนดาแลง (Brenda Lang, 2009, p.1-2) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักศึกษาและการบรรลุผลการศึกษาเป็นกรณีศึกษาที่วิทยาลัยชุมชนแห่งทัลลาแฮสซี (Tallahassee Community College) ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งมีเป้าหมายของการศึกษาคือเพื่อทราบว่ามีการเตรียมความพร้อมให้แก่ นักศึกษาว่ามีการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าให้แก่ นักศึกษาอย่างไร โดยเฉพาะการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนตนเองในด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งได้ศึกษาว่าจะดำเนินการพัฒนาให้นักศึกษาประสบความสำเร็จอย่างไรและได้พบแนวทางที่จะเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาประสบความสำเร็จโดยต้องสร้างสรรคิให้เกิดลักษณะความเป็นผู้นำและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในลักษณะกว้าง ต้องเตรียมความพร้อมด้วยการให้นักศึกษาฝึกการสร้างวิสัยทัศน์ในอนาคตว่าต้องมุ่งมั่นประสบความสำเร็จ ต้องเตรียมตนเองให้มีพฤติกรรมความโปร่งใสและเปิดรับความคิดเห็นของชุมชนต้องเตรียมตนเองด้วยการฝึกวางแผนกลยุทธ์ ฝึกการจัดเตรียมงบประมาณ ฝึกหัดในการจัดเก็บข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดหากพิจารณา รายข้อพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ใน 2 หัวข้อ คือ (1) การนำเสนอประวัติความเป็นมา สำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (2) ภาพรวมของการเรียนรู้โดยอาศัยรูปแบบการเรียนรู้อยู่โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาศักยภาพส่วนหัวข้อที่เป็นภาพรวมของการเรียนรู้ซึ่งนักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด ดังกล่าวนั้นสอดคล้องกับแนวคิดของชัยวัฒน์ วิบูลสวัสดิ์ ปรียานุช พิบูลสราวุธ และกอบศักดิ์ ภูตระกูล (Chaiyawat

Wibulswasdi, Priyanut Piboolsravut, Kobsak Pootrakool, 2012, p.16-30) ที่ได้เขียนบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าสามารถนำไปใช้ได้กับทุกภาคส่วนเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาในทุกมิติ โดยเฉพาะใช้เป็นหลักการประกอบการตัดสินใจหรือใช้ในการครองชีวิต ครองเรือนโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง ความมีเหตุผล ความจำเป็นในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและประชาชนทั้งหลาย ดังนั้นนักศึกษาจึงได้ตระหนักถึงการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกำกับตนเองหรือประกอบการตัดสินใจอยู่เสมอซึ่งอาจตั้งเป็นคำถามง่าย ๆ เช่น มีความจำเป็นหรือไม่พอเพียงหรือไม่ มีเหตุผลเพียงพอในเรื่องนั้นหรือไม่ มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองหรือไม่ หรือมีเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรมประกอบการตัดสินใจหรือไม่ ซึ่งเป็นคำถามพื้นฐานในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบันให้มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนตลอดไป

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันอุดมศึกษาและข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถาบันอุดมศึกษาควรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้โดยนำไปกำหนดเป็นปรัชญาปณิธาน วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป็นต้น ของแต่ละสถาบัน เพื่อสนองตอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว หรือกำหนดให้สอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติ ที่มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นพื้นฐานสำคัญ
2. ฝ่ายวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ควรสร้างความตระหนักถึงการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการผสมผสาน หรือบูรณาการกับหลักการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นรูปธรรมในทุกมิติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านวิชาหลักและประเด็นสำคัญโดยมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยการประยุกต์ใช้เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรมหรือพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการประเมินตนเองทักษะด้านสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้หรือเกี่ยวกับทักษะเชิงวิพากษ์วิจารณ์และนวัตกรรม

References

- Avery, Gayle C. and Bergsteiner, Harald (Editors). (2016). *Sufficiency Thinking: Thailand's Gift to an Unsustainable World*. Sydney : Allen & Unwin.
- Brenda Lang, Hellyer. (2009). *An Institutional Focus on Students Learning and Attainment: A Case Study of Tallahassee Community College*. Ed. D. Dissertation Abstract. Texas: The University of Texas at Austin.
- Chaiyawat Wibulswasdi, Priyanut Piboolsravut, Kobsak Pootrakool. (2012). *Sufficiency Economy Philosophy and Development*. Bangkok: Project to Support the "Sufficiency Economy" Drive in Educational Institutions and to Young People, The Crown Property Bureau.
- Ghasemi, A. and Zahediasl, S. (2012). *Normality Tests for Statistical Analysis: A Guide for Non-Statisticians*. *Endocrinology Metabolism*, 2012; 10 (2):486-489.

- Kannika Bhiromrat (2010). *Students' Conduct of Rajabhat Universities in Bangkok on the Way of Self-Sufficient Economy*. The Research Report. Bangkok : Suan Sunandha Rajabhat University (In Thai).
- Office of Higher Education Commission (OHEC). (2014). *Manual of Internal Quality Assurance, 1st Edition*. Bangkok: Parppim Printing.
- Office of Royal Society. (2012). *Dictionary of Education, The Office of Royal Society Version, 1st Edition*. Bangkok: Office of Royal Society (In Thai).
- Pacific Policy Research Center. (2010: 2). *21st Century Skills for Students and Teachers*. Honolulu: Kamehameha Schools. Research & Evaluation Division.
- Pimpan Dechakup and Payoa Yindeesuk (2015). *Learning Management in 21st Century*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing (In Thai).
- Pitton Sinlarat. (2011). *Teaching Strategies of Thai Qualifications Framework for Higher Education, 2nd Edition*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing (In Thai).
- Priyanut Dharmapiya. (2014). *Mobilization of Sufficiency Economy Philosophy for Education*. Bangkok: Sufficiency School Centre, Foundation of Virtuous Youth (In Thai).
- Puangrat Taweerat. (2000). *Research Methodology for Behavioral and Social Sciences*. Bangkok: The Bureau of Educational Test and Psychology, Srinakharinwirot University (In Thai).
- Reimers, Fernando. (2014). *Education for the 21st Century: Executive Summary*. Massachusetts: Harvard Advance Leadership Initiatives, Harvard University.
- Wareerat Kaewurai and Others. (2011). "A Learning Management Model Based on the Sufficiency Economy Philosophy in Teacher Profession, University of the North," *Nakhon Sawan Rajabhat University Graduate Studies Journal*. 6 (17) September-December 2011: 13-30 (In Thai).
- Wikipedia, the Free Encyclopedia. (2016). *21st Learning Skills*. Available Online: https://en.Wikipedia.org/wiki/21st_century_skills.